Recensie: Het Zwanenmeer ****1/2

Stadsschouwburg Antwerpen
zaterdag 2 mei 2026

foto © Music Hall

Recensie:
Weinig balletvoorstellingen spreken zo tot de verbeelding als 'Het Zwanenmeer'. Het samengaan van gracieuze choreografieën, wondermooie muziek, tot de verbeelding sprekende kostuums, een live orkest en een gedisciplineerd corps de ballet maken van 'Het Zwanenmeer' een absolute must om te zien. Music Hall haalde het Nationale Opera en Ballet van de Republiek Noord-Macedonië en het Nationaal Symfonieorkest van Moldavië naar de Stadsschouwburg van Antwerpen om het Vlaamse publiek te laten genieten van deze heerlijke klassieker van Tsjaikovski. Het was voor ons niet de eerste keer dat we de zwanen zagen dansen op het meer, maar ook deze keer waren we volledig betoverd en in de ban van de liefde tussen Prins Siegfried en zijn mooie, witte zwaan Odette.

'Het Zwanenmeer' was het eerste ballet dat de Russische componist Pjotr Iljitsj Tsjaikovski componeerde en ging op 4 maart 1877 in première. Nu, bijna 150 jaar later, behoren het Zwanenthema, de Wals en de Dans Van De Kleine Zwanen tot het collectieve geheugen. De muziek klinkt ons vertrouwd in de oren. Het is dan ook prachtig om te zien hoe die bekende melodieën tot leven komen in de choreografie van Viktor Yaremenko.
De eerste akte van het Zwanenmeer speelt zich af op het 21ste verjaardagsfeestje van Prins Siegfried. Er wordt gedanst en gefeest in de wetenschap dat hij op het volgende bal zijn bruid moet kiezen. Terwijl de gasten zich wagen aan een walsje, hoor je in de muziek de vogels fluiten. De vrolijkheid en luchtigheid van de muziek reflecteert zich in de choreografie. Ook de prins doet zijn duit in het zakje en daar hoor je hoe muziek en dans hand in hand gaan. Het lijkt wel alsof de toenemende kracht in de compositie Prins Siegfried aanspoort om steeds krachtiger sprongen te maken. Ievgen Luganov treedt een eerste keer op de voorgrond, maar zal later in de voorstelling nog meer van zijn sprongkracht laten zien.
De eerste akte laat zich verder kenmerken door een romantische 'pas de trois' met de nodige pirouettes en lifts én een heerlijke 'pas de deux' van twee frivole ballerina's. Het is in deze stukken van de voorstelling dat een groot deel van de magie van ballet schuilgaat. Wat we te zien krijgen is meesterlijk, elegant en schijnbaar moeiteloos terwijl we achteraf maar al te goed beseffen wat voor topprestaties hier neergezet worden. Maar al die moeite wordt verstopt achter een ontwapenende glimlach en sierlijke bewegingen. Het enige dat je als toeschouwer meekrijgt is de pure schoonheid van de beweging op muziek.
En die schoonheid wordt alleen maar groter in de tweede akte; wanneer Prins Siegfried onder het mom van een jacht terecht komt bij een vijver vol betoverde zwanen. 18 elegante danseressen in hagelwitte tutu's

Dit artikel en zijn foto zijn auteursrechtelijk beschermd.
Herdistributie zonder schriftelijk akkoord is verboden.
This article and its picture are copyrighted.
No redistribution allowed.

dartelen synchroon over het podium en vervoeren de toeschouwer naar een magische plek waar Prins Siegfried valt voor de charmes van Odette. Het positieve en hoopvolle weerklinkt in de muziek terwijl het aantal dansende zwanen aanzwelt tot 25. Het is een ware lust voor het oog om het corps de ballet hier aan het werk te zien.

Wanneer de prins ten tonele verschijnt, neemt de harp het muzikaal over. Het lijkt wel alsof Tsjaikovski de knop van de romantiek volledig open draait terwijl hij tegelijkertijd ook een ingehouden tristesse meegeeft via de viool die mee inpikt. De componist vertaalt de emotie van de scène in muziek: Siegfried raakt tot over zijn oren verliefd op Odette, maar … zij zit onder de betovering van Rothbart. Datzelfde gevoel wordt vervolgens op de golf van de muziek vertaald naar dans. Het resultaat is een wondermooi stuk ballet tussen Natasha Trendafilova Gicev en Ievgen Lugunov.

Om even te bekomen van al die emotie volgt er dan de bekende 'pas de quatre' op de melodie die bekend staat als 'Dans Van De Kleine Zwanen'. Elke keer weer kijken we uit naar dit moment in de voorstelling en elke keer weer zijn we in de ban van wat we te zien en te horen krijgen: vier danseressen die elkaars handen kruislings vasthouden en zich al huppelend en dansend naar de voorkant van het podium begeven. Nu horen we sommige lezers al denken: dat kunnen kleuters ook. Maar … onze vier dansende zwaantjes doen dit perfect synchroon en met snel voetenwerk. Dit is een stuk van adembenemende schoonheid die je alleen bereikt met perfecte timing in de uitvoering. Dit stuk uit 'Het Zwanenmeer' wist zo'n indruk na te laten, dat we de melodie in ons hoofd meenamen naar de pauze.

Voor de derde akte bevinden we ons in de balzaal van het kasteel op het feest waar prins Siegfried zijn bruid moet kiezen. Onder luid trompetgeschal worden de verschillende gasten onthaald en Tsjaikovski trakteert ons op een Spaanse dans, een csardas, een Napolitaanse dans en een mazurka. Maar eigenlijk zijn al deze dansen de prelude voor de komst van de zwarte zwaan, Odile. Zij is de dochter van Rothbart en probeert onder deze vermomming het hart van de prins te veroveren. Ze gooit daarvoor al haar charmes in de strijd en in dit geval dus al haar danstalent. Wat volgt is een fenomenale pas de deux waarin Karyna Shatkovska een geweldige reeks fouettés neerzet die je doen verstommen met verbazing. Ievgen Lugunov beantwoordt haar prestatie met zijn eigen vreugdesprongen. De list van Rothbart heeft gewerkt en Siegfried valt voor de charmes van Odile. En net op dat moment ziet Siegfried in de spiegel de pijn die dat bij Odette veroorzaakt. Tsjaikovski accentueert de zwaarte van het moment door hier stevig in te zetten op klaterend koper en trom. Hoe bombastischer hoe liever.

Tijd om terug te keren naar het zwanenmeer waar Odette omringd is door 18 zwanen. Het is een erg mooi beeld dat abrupt onderbroken wordt door de opkomst van Rothbart. De spanning die plots in de muziek hoorbaar wordt , vertaalt zich ook in de verstoring van de zwanen. Tot er plots ook een romantische noot gaat klinken en, vervuld van berouw, Prins Siegfried zijn opwachting maakt. Je hoort de terugkeer van het Zwanenthema terwijl Siegfried in dans zijn liefde voor de stervende Odette verklaart. Het is een uiterst romantisch beeld en toonbeeld van onvervuld verlangen.

< Sascha Siereveld >

Dit artikel en zijn foto zijn auteursrechtelijk beschermd.
Herdistributie zonder schriftelijk akkoord is verboden.
This article and its picture are copyrighted.
No redistribution allowed.